

Novák István városai

(folytatás az 1. oldalról)

28 évig dolgozott a Csongrád Megyei Tervező Vállalatnál, 1989-ben önálló építész stúdiót alapított, mely ma már Péter fia vezetésével Novák Építész Irodaként működik.

Novák István 1987-től Szarvas, 1995-2003-ig Szeged, 2002-től Makó főépítésze lett. Nevéhez megszámlálhatatlanul sok munka fűződik, az általa tervezett épületekkel Pécestől Nyíregyházáig az ország számos településén letette kézjegyét. A Magyarok Világszövetségének felkérésére vállalta el ellenszolgáltatás nélkül 1991-ben a szlovákiai Ajánckő templomának tervezését, ahol magyarul is hirdetik az ígét. Hasonló feltételekkel épült templom Brassóban és tervezett egyet a szlovákiai Magyarbélbe is.

Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül kiemelkedik az 1983-ban kiérdemelt Ybl Miklós-díj és a Szabad Művészetek Doktora, DLA-cím, melynek 1998 óta tulajdonosa Novák István. Szeged a Kárász utca-Klauzál tér Novák István elképzelései szerint történt felújításáért 2003-ban megkapta a „Kultúrtáj, városépítészeti együttes megújulása” kategóriában az Európai Unió Kulturális Örökség Díját, az Európa Nostra-díjat. A szarvasiak főépítész munkásságáért Közszolgálati Díjban részesítették 1998-ban.

A születésnapjára megjelent könyvben – melynek címe: *Novák István városai – így vall az építész felelőségéről: „Egy város jelene mindig a múlt és a jövő határán imbolgó pillanat, melyből számos lehetséges út vezet a jövőbe. És éppen itt van az építész felelősége, hogy a lehetséges utakból megpróbálja a lehető legjobbat megtalálni. Ha nem így tesz, tönkre teheti a város élő, eleven szövetét.”*

Ars poetica-ját a következőkben foglalja össze: *„Egyes városok évszázadokra visszanyúló téri-formai emlékezetét, a hely testét, a „corpus locit” utcáiban, tereiben, épületeiben jelenítik meg. Ennek a testbe öntött emlékezetnek megőrzését, az új követelményeknek megfelelő átmentését – főépítészeti működésem során – elsődlegesnek tekintettem. Így reménykedem, hogy az általam is támogatott városfelújítási terveknel vagy az új épületek megvalósításánál*

a „genius loci”, a hely szelleme marad a meghatározó elem.”

A születésnap ünnepségen Péter László ny. egyetemi tanár ismertette a kiadványt, mely külön fejezetet szentel Szarvasnak. A fejezetet a Bolza-kastélyról készült csodálatos fotó s az alábbi kiemelés nyitja: *„A rendezési terv lehetőséget teremt a város fejlődésének kibontakozásához. Am – ahogy a főépítész fontosnak tartja megjegyezni – a fejlesztési koncepció csak célokat, irányokat szab meg, a rendezési terv területeket jelöl ki, de*

alapján. Az egyik a Szabadság út elején, amit rózsaszín házként emlegetnek a szarvasiak, a másik pedig a Vasút utca és a Béke utca sarkán szolgál lakóinak. Pataki István tanácselnök felkérésére vállalta el húsz éve, hogy ellássa a főépítész teendőket a városban. Jó volt a munkakapcsolata dr. Demeter László polgármesterrel és az őt immár harmadik ciklus óta követő Babák Mihály polgármesterrel is. Gyakran emlegeti: *„Egy főépítész csak akkor sikeres, ha a város sikeres.”*

mindezt tartalommal a városlakóknak, a város vezetőinek kell megtölteniük.”

Novák István Szarvasról így vall: *„Itt érzem a földanya szeretetét.”* Majd egy kicsit később: *„Együtt lüktet a szívem ennek a városnak a szívével.”* Ismeri, tiszteli a város múltját, hisz abban, hogy Szarvas az egyetlen város az Alföldön, ahol a titkok még a föld mélyén pihennek.

Szarvasra egy középiskolai ismeretség révén került. Az ötvenes évek elején két szarvasi fiúval, Klímaj Mihállyal és Bangya Sándorral együtt jártak Szegeden az építőipari technikumba. Jóval később két épület terve elevenítette fel ezt a diákkori kapcsolatot. Két társasház épült Novák István tervei

szerepel ebben a könyvben, barátoké, munkatársaké, de olyanoké is, akikkel csak egyszerűen szeretett elbeszélgetni, hogy szíve ráhangolódhasson a város szívének dobbanására. A fejezet a főépítész emlékezetével foglalja össze, mi is történt ebben a városban az utóbbi húsz évben, s az összegzés pozitív képet mutat, bár megfogalmazza az aggodalmakat is, és nem hallgatja el a kudarcokat sem. Konkrétan említ egy esetet, mikor Novák István erősen elgondolkodott azon, érdemes-e folytatnia ezt a munkát. Maradt, mert voltak még álmai Szarvasról. És továbbra is szem előtt tartja: *„A főépítésznek nem az a dolga, mikor a város valamilyen fejlesztést szeretne, hogy azt nézze, miért nem lehet ezt megcsinálni, hanem – ha az valóban a város érdekét szolgálja – hogy mindenáron a megvalósítás lehetőségét keresse.”* Egy másik ehhez kapcsolódó mondat: *„Tanulni lehet tőle – bár aligha tanulható az érzék – megtalálni azt a pontot, ami már eléri a kompromisszum végső határát, de még idebb van a megalkuváson.”*

A főépítész szarvasi munkásságának megkoronázásaként tartja számon, hogy irányításával, sok ember többéves munkájával elkészült Szarvas város településszerkezeti terve, majd a részletes szabályozási terv. Jó érzéssel tölti el, ha a városlakók elképzelései és a főépítész álmai egybeesnek. Példa erre a belváros képének alakulása, mely már kezdi mutatni a csak rá jellemző, sajátos arcot.

A Szegeden tartott születésnap kellően ünnepélyes és elegáns volt, ugyanakkor meleg hangulatú, oldott légkörű találkozási alkalmat. Lehet mondani, olyan volt, mint amilyenek Novák Istvánt megismerhettük. Jól elfért egymás mellett a könyvet bemutató egyetemi tanár szigorú könyvbírálatára és a keresztapát alighanem saját versével köszöntő kislány bájos szavalata. Utóbbi idézve sok szarvasi nevében kívánunk „...még egyszer 70 évet”.

K.Zs.

A Novák István városai c. könyvet hamarosan szarvason is bemutatják, ennek időpontjáról és helyszínéről természetesen tájékoztatjuk majd olvasóinkat